

Türkiye’de Yerel Yönetişim Modeli Olarak Kent Konseyleri: Gerekliliği ve Karşılaşılan Temel Açmazları Üzerine Bir Değerlendirme

Zeynep ATILGAN¹, Korkmaz YILDIRIM^{*,2}

TELHİS (ÖZ)

Araştırma Makalesi

Takvim-i Vekayi
ISSN: 2148-0087

Basım (Published): 31.12.2022
Kabul (Acceptance): 26.12.2022
Gönderi (Submitting): 20.07.2022

Cilt (Vol): 10
No (Issue): 2
Sayfa (Pages): 178-213

Adres:

¹ Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Mahalli İdareler ve
Yerinden Yönetim ABD

² Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü
ORCID: 0000-0001-5427-5075

*Sorumlu Yazar (Corresponding);
E-mail: korkmaz.yildirim@erdogan.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Yerel
Yönetişim, Kent Konseyleri,
Katılım, Yerelleşme,
Demokratikleşme.

20. yüzyılın son çeyreği küreselleşmenin, bilim ve teknolojik gelişmelerin, neo-liberal politikaların, yerel demokratik ve katılımcı yaklaşımların akademik ve politik alanda tartışıldığı bir döneme tekabül etmektedir. Tüm bu gelişmelerin yönetim alanına yansımaları ise “yönetişim” yaklaşımının ortaya çıkması, her bir yönetsel düzeyde ilgili paydaşların karar alma ve uygulama sürecine dâhil olması, karşılıklı etkileşim halinde şeffaf ve hesap verilebilir bir sürecinin benimsenmesi şeklinde olmuştur. Küresel ve ulusal düzenlemelerde yönetsel bir norm haline dönüşen bu anlayışın son halkasını, mahalli ve münferit sorunlara yönelik koruyucu, düzenleyici ve önleyici politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında tüm aktörlerin katılmasını öngören “yerel yönetişim” oluşturmuştur. Kent nüfusunun artış göstermesi yanı sıra enerjiden, atık yönetimine, konuttan ulaşım kadar kentsel mekânlarda karşılaşılan sorunların çözümü için yerel yönetişim, politik ve yönetsel bir reçete olarak sunulmuştur. Yerel kalkınmanın da bir koşulu olarak öngörülen bu yönetsel yaklaşımının temel özellikleri arasında ise demokratikleşme ve katılımcılık öne çıkmaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ortak aklın önemine istinaden kentsel sorunların çözümünde kolektif girişimler, yerelleşme, katılımcı karar verme mekanizmalarının daha fazla işlevsel hale getirilmesi, toplumsal sorunların çözümü ve yerel kalkınmanın sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışmada Türkiye’de retorikten öteye geçemeyen yerel yönetişim anlayışının uzantısı konumundaki kent konseylerinin yasal ve kurumsal boyutları ele alınarak, gerekliliği ve karşılaşılan temel açmazlar tartışılmaktadır. Çalışma sonucunda, kent konseylerinin şehir yönetimindeki belirleyici rolünün daha fazla artırılması için gerekli olan politik ve yönetsel öneriler paylaşılmaktadır.

City Councils as A Local Governance Model in Turkey: An Assessment of Its Necessity and Encountered Major Challenges

Research Article

ABSTRACT

The last quarter of the 20th century corresponds to a period in which globalization, science and technology developments, neoliberal policies, and local democratic and participatory approaches are conferred in the academic and political grounds. The echo of all these progresses in the field of public management has been in the form of the emergence of the "governance", which envisages the involvement of stakeholders in the decision-making and implementation process at each administrative level, and the adoption of an interactive, transparent and accountable management process. The last loop of management, which has become a administrative norm in global and national regulations, is the "local governance" approach, which envisages the participation of all actors in the formation and implementation of protective, regulatory, and preventive policies for local and distinct problems. In addition to the increase in the urban population, local governance has been presented as a political and administrative recipe for the solution of the problems encountered in the urban space, from energy to waste management, from housing to transportation. Democratization and participation stand out among the basic principles of this approach, which is envisaged as a condition for local development. Especially in developing countries such as Turkey, it is aimed to deal with social problems, and to ensure local development by making joint initiatives, localization, and participatory decision-making mechanisms more functional in the solution of urban problems, based on common sense. In this context, the legal and institutional dimensions of the city councils, which are the extension of the local governments that cannot go beyond rhetoric in Turkey, are discussed, and the necessity and the main dilemmas encountered are discussed in this study. As a result of the study, the political and administrative proposals necessary to further increase the decisive role of city councils in urban governance are presented.

KEYWORDS

Local Governance, City Councils, Participation, Decentralization, Democratization.

1. GİRİŞ

2000’li yıllardan sonra devletin sevk ve idaresi küresel, ulusal ve yerel gelişmeler neticesinde daha karmaşık bir yapıya dönüşmüş, yeni boyutlar kazanmıştır. Tarihsel süreç içerisinde özel sektör alanında elde edilen tecrübeler, katılımcılık, şeffaflık, hesap verilebilirlik, verimlilik, etkinlik ve demokratikleşme gibi temel yönetsel ilkeler, kamu yönetimi tarafından sunulan mal ve hizmetlere yönelik beklentileri değişime uğratmıştır. Siyasal açıdan hâlihazırda doğrudan demokrasi imkânlarının olmayışı, temsili demokrasinin ise sahip olduğu yetersizlikler sebebiyle eleştirilere maruz kalması yeni alternatifler düşünce sistemleri olarak katılımcı ve müzakereci demokrasi tartışmalarının tekrardan ivme yakalamasına sebep olmuştur. Politik ve yönetsel açıdan belirgin emareleri olarak değerlendirilen tüm bu gelişmeler, yerel demokrasi ve katılımcılığı önceleyen “yerel yönetim” anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ayrıca söz konusu değişimler kent ölçeğinde etkin olan yerel otoritelerin vatandaşa ve mahalli sorunlara daha yakın yönetsel birimler olmaları gibi gerekçeler ile alternatif çözüm seçeneklerin de yerelde bulunması gerektiği düşüncesini yaygınlaştırmıştır.

Bu süreçte özellikle uluslararası atılımların önemli kazanımları söz konusudur. Nitekim 1990’lı yıllardan itibaren Avrupa Yerel Özerklik Şartı, Avrupa Kentsel Şartı, Gündem 21 gibi uluslararası atılımlar, kent konseyleri gibi yerel demokrasi ve katılımcılığı destekleyici mekanizmaların yaygınlaşmasını çoğu ülkeler için gerekli görmüştür. Türkiye’de bu durumdan kendine düşen nasibini almış, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği başta olmak üzere birçok düzenlemede kent konseylerinin yasal alt yapısını oluşturmuştur. Ancak hâlihazırda düşünsel olarak konseyin oluşturulma gerekçelerinin yasal ve kurumsal yapıya tam olarak yansıtılmadığı ve bu konuda gerekli yaptırımların ve zorunlulukların olmaması gibi temel açmazlar sebebiyle konseylerin işlevselliği sürekli sorgulanır hale gelmiştir. Kent konseyleri ile ilgili alan yazında çok sayıda akademik çalışma ve değişik platformlarda politik öneriler sunulmuş olmasına rağmen bu oluşumlardan beklenen işlevsel özellik alınamamış olması ayrı bir çalışmayı gerekli kılmıştır ki, bu çalışmanın esin kaynağını da bu nokta oluşturmaktadır.

Yönetsel süreçte ortaklığı öngören katılımcılık, yönetim ve demokrasi gibi kavramları içinde harmanlayan ve yerel kalkınmayı güçlendirme aracı

olarak kabul edilen kent konseyleri olgunlaşma aşamasındadır. Ancak mevcut hali ile kent konseyleri diğer yönetsel ve politik pek çok konuda olduğu gibi Batı dünyasının yönetim yapısından devşirme olarak alınmış, kendi sistemi içerisine “kopyala-yapıştır (*copy-paste*) anlayışı ile dâhil edilen bir sistem görünümü vermektedir. Böyle bir durum ile karşı karşıya kalınmasının temel sebepleri olarak ise teorik ve pratik boyutları bakımından önemli farklılıkların öne çıkmaktadır. Düşünsel olarak zengin bir gerekçe zeminine sahip olmasına rağmen uygulamada kent konseylerinin işlevsel ve etkin olamaması, uygulamaya yönelik temel açmazların ötesinde teorik gerekliliklerin tekrardan sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda yerel yönetim anlayışı tam olarak neyi ifade etmektedir? Kent konseylerini yerel yönetim bağlamında değerlendirmek mümkün müdür? Türkiye yerel yönetim sistemi yerel yönetim anlayışını ne düzeyde temsil etmektedir? Bu yaklaşıma niçin ve neden ihtiyaç duyulmaktadır? Konseylerin işlevselliği ile ilgili olarak özellikle uygulamada karşılaşılan sorunların teorik çerçeve ile ilişkisi var mıdır? şeklinde ki bir birleri ile ilişkili soruların cevaplanması gerekmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın temel amacı, yerel yönetim yaklaşımının kavramsal ve kuramsal çerçevesi incelemek, Türkiye siyasal ve yönetsel yapı içerisindeki gerekliliğini kent konseyleri üzerinden sorgulanmaktadır. Bu açıdan çalışmanın odak noktasını, kent konseylerinin gelişimini tekrardan tasvir etmekten öte, yerel yönetim ve temel ilkeleri çerçevesinde gerekliliğini tartışmak oluşturacaktır. Nitekim uygulamada işlevselliğine ilişkin karşılaşılan sorunların kaynağı olarak düşünsel anlamda gerekliliği üzerinde fikir birliğinin oluşmaması ya da yeterli düzeyde benimsenmemesi çalışmanın temel varsayımı olarak kabul edilmiştir. Çalışmada kent konseylerinin Türkiye’de oluşum süreci açıklanmakta, karşılaşılan temel açmazlar ve kısa vadede dikkate alınması gereken çözüm önerileri paylaşılmaktadır. Kent konseyleri örneği üzerinden yerel yönetimin değerlendirildiği bu çalışmanın sonuçları, günümüz kentsel sorunların tanımlanmasından uygulanmasına kadar ki politik ve yönetsel süreçte söz sahibi olan tüm aktörlerin yeni bir kent yönetim anlayışı kazanmaları için katkı sunacağı beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE: YÖNETİŞİM VE KATILIM

Terminolojik olarak Türkçe’de “yönetişim” kavramı, “yönetim” ve “iletişim” olmak üzere iki farklı terimin birleşiminden oluşmaktadır (Fidan, 2011:6).“Yönetişim” kavramı ilk kez Dünya Bankası’nın 1989’da yayımladığı “Sahra Altı Afrika: Krizden Sürdürülebilir Büyümeye, Uzun Vadeli Bir Perspektif Çalışması (*Sub Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth; A Long Term Perspective Study*)” adlı raporda kullanılmıştır (Kalfa ve Ataay, 2008:232-233). Daha sonrasında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Birleşmiş Milletler Kalkınma Çevre ve Kalkınma Konferansı, Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı, Kopenhag Sosyal Gelişme Konferansı, İkinci İnsan Yerleşmeleri (HABITAT II) Konferansı, Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (Rio+10) gibi uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen konferans raporlarında yönetişim kavramı, “yeni bir yönetme biçimi” olarak tasvir edilmiştir (Nalcı Arıbaş, 2012:8). Bu kavrama ilişkin yapılan tanımlamalarda geleneksel (*Weberyan*) yönetim anlayışının terk edilerek yapay bir ilişki ağının hâkim olması, birçok aktörün aktif rol aldığı yeni bir yönetim yapısının oluşması ve bir aktör olarak sivil toplumun daha fazla öne çıkarılması gerektiği sıklıkla vurgulanmaktadır (Karanuh, 2018:9). Bu kavramın akademik ve politik alanda kullanımı ise özellikle 1980’li yıllardan itibaren yaygınlaşmıştır. Nitekim bu yıllardan sonra etkisini daha fazla hissettiren küreselleşme ve neo-liberal politikalar, yeni ekonomik düzene uyumlu olan “Yeni Kamu Yönetim” anlayışını ortaya çıkarmıştır. Kamu yönetiminde yaşanan bu değişim ise yerel yönetimlerin ve sivil toplumun süreçte daha aktif rol almasını, hizmet kalitesi, performans yönetimi, insan odaklı olma, denetimci, katılımcı ve saydam bir yönetim anlayışını gerektirmiştir (Sivrekli Demircan, 2007:154). Bu açıdan yönetişim, yeni kamu yönetim anlayışını oluşturduğu politik ve yönetsel zemin üzerinde, merkezi yönetim ile birlikte devlet dışındaki aktörlerinde katılımını vurgulayan yeni bir yönetsel eğilimi ifade etmek için kullanıldığı söylenebilir.

2000’li yıllardan sonra yönetişim anlayışı, yirminci yüzyılın yönetim anlayışını radikal bir değişikliğe uğratarak merkeziyetçi bir yapı yerine yerelliğe, üniter yapı yerine federalizme, bürokrasi yerine katılımcılığa, hiyerarşi yerine hesap verebilirlik ve sorumluluğa yer veren bir anlam ihtiva etmeye başlamıştır

(Özer, 2006:63). Özü itibariyle yönetim, geleneksel yönetim anlayışından bir kopuş olarak betimlenebilir. İki yaklaşım arasındaki temel farklılık ise; “yönetim” kelimesinin İngilizce’de “*management*” sözcüğüne eş kullanılması ve bir işin bir başkası aracılığıyla yerine getirilmesi ya da tamamlanması kastedilmektedir. Yönetişim (*governance*) kavramında ise “ben”den ziyade “biz” vurgusu yapılmakta, bir işi başkalarıyla beraber yerine getirme anlamı kazanmaktadır. Ayrıca yönetim anlayışı yönetenlerle yönetilenlerin ortak bir amaca birlikte ulaşma gayesi taşımakta, iletişim ve etkin bilgi paylaşımı, karşılıklı güven ve şeffaflığı öngören, müşterek karar vermeyi amaçlayan örgütsel bir etkinliği ifade etmektedir (Fidan, 2011:6). Bu açıdan yönetim toplum ve devlet arasındaki karşılıklı ilişkiyi düzenleyen yeni bir yönetsel süreç olarak ifade edilebilir (bkz. Eryılmaz, 2018:62). Aynı zamanda bu kavram kamu, özel ve gönüllü kuruluşlar arasındaki işbirliği ve ortaklığı esas alan yönetim anlayışının bir uzantısı olarak değerlendirilmektedir (Eryılmaz, 2018:63). Gündoğan (2013:33)’ın ifadesiyle yönetim kavramı yapay bir düşünsel girişimden ziyade karmaşıklaşan ve reel toplumsal sorunlara yönelik geliştirilen bir reaksiyon olarak betimlenebilir.

Bu yönetsel yaklaşımı eleştirenler olduğu gibi sunmuş olduğu kazanımlar sebebiyle 21. yüzyıl iktisadi, siyasi ve toplumsal yapısına daha uygun olduğu yönde görüşleri benimseyenlerde mevcuttur. Yönetişim anlayışını savunanların temel savları arasında ise kamu hizmetlerinin sunulmasında hiyerarşik ve bürokratik yapılanmanın yetersiz ve anti-demokratik olacağı görüşü yaygındır. Bu açıdan devletin süreçte sadece düzenleyici bir rol üstlenmesi, sivil toplum ve özel sektör ile ortak hareket etmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Kayıkçı, 2014:105).

Yönetişim yaklaşımının yaygınlık kazanmasında etkili olan uluslararası aktörlerin arasında Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği teşkilatı (OECD), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Avrupa Birliği (EU) gösterilebilir (bkz. Güzelsarı, 2003:18). Örneğin Dünya Bankası’nın 1989 yılında yayımlanan raporunda yönetim kavramı, siyasal iktidarın bir devletteki var olan işleri yönetebilme yetkisi şeklindeki genel, muğlak ve sınırları belli olmayan bir tanımlama girişiminde bulunulmuştur (Nalcı Arıbaş, 2012:7). Bu yıllardan sonra ise mali ve teknik konularda faaliyet yürüten

uluslararası örgütler tarafından gelişmekte olan ülkeler için sunulan yönetsel bir reform stratejisi haline gelmiştir (Eryılmaz, 2018:63). Bu dönemde yönetim kavramı İyi Yönetişim (Good Governance) ile benzer özelliklere sahip ve Yeni Kamu Yönetimi (New Public Management) anlayışının yetersizliklerini telafi etmek için geliştirilen yönetsel bir yaklaşım olarak tasvir edilmeye başlamıştır (Eryılmaz, 2018:63). Bekkers ve diğerleri (2007:3-4) ise yönetişimin, hükümetin yönlendirme sınırlarının tanınmasını ve diğer aktörlere, sektörler ve idari birimlere güvenmeye doğru değişimi temsil eden bir kavram olduğunu belirtmektedir. Yönetişim kavramındaki kilit unsur olarak ise kuruluşların koordineli veya kolektif eylem biçimlerinin ortaya çıkarabileceklerini, diğer kuruluşlar, sektörler ve hükümetler ile birlikte kendi kendini organize etme ve düzenleme yeteneği olduğunu ileri sürmektedir.

Yönetişim kapsam ve uygulanma düzeyleri bakımından kendi içerisinde farklılaşmaktadır. Örneğin bir ülkenin iktisadi ilişkilerinde iktisadi yönetişimden; siyasi karar almadaki süreçlerde siyasi yönetişimden ve alınan kararları uygulanmasında idari yönetişimden bahsedilmiş olmaktadır. Uygulama düzeyleri ve ölçekleri bakımından ele alındığında ise uluslararası, ulusal ve yerel yönetim olmak üzere farklı boyutlar üzerinden değerlendirmek mümkündür (Gündoğan, 2013:15). Benzer şekilde küresel yönetişim, kamu yönetişimi ve iyi yönetişim gibi farklı yönetim formlarından da bahsedilmektedir (bkz. Özer, 2006:74). Örnek olarak küresel yönetişim, küreselleşmeyle beraber meydana gelen toplumsal sorunların küresel bir boyut kazanması ve kompleks bir yapıya dönüşmesi ile ilişkilendirilmektedir. Zira bazı toplumsal sorunlarla mücadele edebilmek için küresel ölçekte birlikteliğin oluşması ve ortak hareket edilmesi gerekmektedir (Gündoğan,2013:49). Bu bağlamda iktisadi, ekonomik ve toplumsal, ekolojik gibi sorunların çözümünde ulusal devletlerin yetersiz kalacağı öngörüsünden hareketle başka aktörlerinde ilgili politika ve stratejilerin oluşturulması ve uygulanmasına etkin olması gerekmektedir. Ancak her yönetim sürecinde devlet dışı aktörlerin sayı ve etkilerinin artmış olmasının devlet ve otoritesini dağıttığı şeklindeki değerlendirmelere karşı kamu siyaseti alanlarında devletin rolü ve otoritesi hâlâ korunmaya devam ettiği bilinmesi gerekir (Demirci, 2013:53).

Yönetişimin temel aktörleri olarak devlet, sivil toplum kuruluşları ve özel teşebbüsler gösterilmektedir. Bu bağlamda yönetim sürecinde yerel

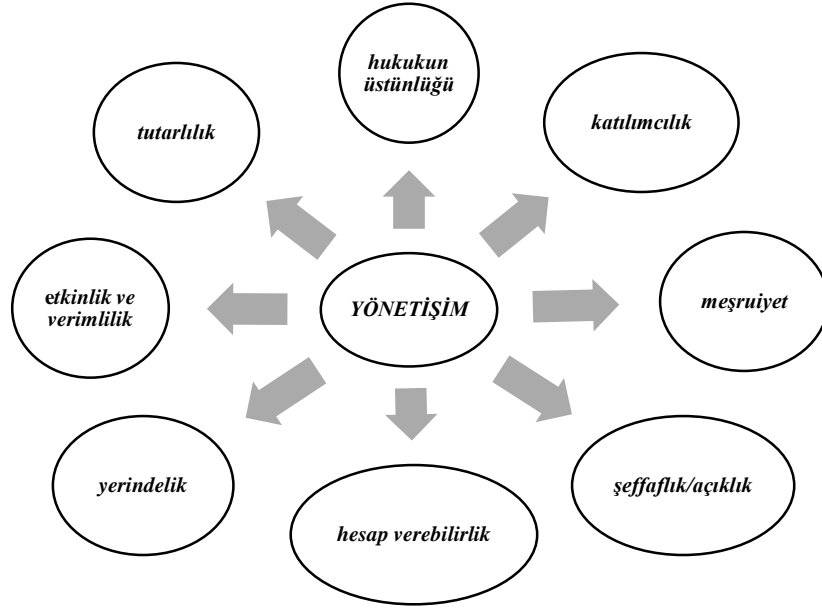
yönetimler ve merkezi yönetimin haricinde sivil toplum kuruluşları gibi kâr amacı bulunmayan örgütleri kapsayan geniş bir aktörler yelpazesinin varlığı ve bunların sisteme dâhil edilmesi söz konusudur (Eryılmaz, 2018:62). Özellikle küreselleşmenin etkisi ile yerel girişimler önem arz etmiş, devletin yanında sivil toplum kuruluşları kamu yönetiminde belirleyici aktör konumuna gelmiştir (Atak, 2017:14). Zira örgütlendikleri toplumsal sorunlar üzerine düşünen ve çözüme kavuşturulmasında ortak akıl oluşturma yoluna giden sivil toplum kuruluşlarının (STKlar) çabaları, karar vericiler üzerinde baskı oluşturabilecek bir nitelik taşıyabilmektedir (Atak, 2017:15). STK'ların varlığı temsili demokrasilerde yaşanan tıkanıklığın aşılmasına, çoğulcu ve katılımcı bir demokrasinin gelişmesine imkân tanımaktadır. Bu açıdan STK'lar için “toplumsal istemlerin sözcüsü” şeklindeki bir tasvir yapılmaktadır (Ataay, 2006:137). Bu sebeple katılımcı bilincin artması ve örgütlü toplumsal yapının oluşması yönetim ve demokrasi açısından önem arz etmektedir (Zeren,2013:165). Ayrıca kamu siyasalarında etkili ve başarılı katılımın ön koşulu olarak örgütsel hakların korunması gösterilmektedir. Bu konuda sivil toplum kuruluşlarına önemli görevler düşmekte, toplum sivil katılım ve denetleme yetkinliğine kavuşabilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı; DPT, 2007: 15).

Diğer taraftan yönetişimin işlerlik kazanması, özel sektörün desteğine bağlıdır. Özel sektör bir taraftan kendi bünyesinde yönetim ilkelerini içselleştirmeye çalışmakta bir taraftan da toplumsal değişim projelerine katkı sunmaktadır. Bu durum toplumsal sorunlar karşısında sosyal sorumlulukların artmasına yardımcı olmuştur. Bir açıdan devletin toplumsal sorunları çözümünde ve ihtiyaçların giderilmesinde yetersiz kaldığı yerlerde özel sektör sürece dâhil edilmektedir (Abubakar, 2021:13). Bu noktada yönetişim, kamusal mal ve hizmetlerin üretimi ve dağıtımında devlet, özel sektör ve sivil toplum olmak üzere aktörler arasında ortak yönetim sürecini gerektirmektedir. Ancak kamusal eylem ve kararlarda söz konusu işbirliği, ortaklık ya da birlikte yapma girişimleri kamu yönetiminin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır (Gündoğan, 2013:15). Yönetişimde devlet ve kurumları otoritelerini korumakla birlikte diğer aktörlerin otoriteleri pragmatik kalmaktadır. Söz konusu değişim sadece otoritelerin ve otorite kullanım alanlarının yeniden tanımlanmasından ibarettir (Demirci,2013: 58).

3. YÖNETİŞİMİN BELİRLEYİCİ İLKELERİ

Sosyal bilimlerde kullanılan diğer temel kavramlarda olduğu gibi yönetim hukuk, siyaset, ekonomi, uluslararası ilişkiler gibi çeşitli disiplinler tarafından değerlendirilmesi farklı tanımlamalar ile karşılaşılmasına sebep olmaktadır (Ceren,2022:6). Her bir disiplinin yönetim kavramına yüklemiş oldukları anlamları; ekonomik kalkınma açısından iyi yönetim, uluslararası ilişkileri düzenleme bağlamında devletsiz yönetim, kendi kendine örgütlenme bağlamında yönetim, ekonomik yönetim, kurumsal yönetim, yeni kamu işletmeciliği, network yönetim, çok düzeyli yönetim şeklinde özetlemek mümkündür (Van Kersbergen ve Van Waarden, 2004). Ancak yapılan her bir tanımlama girişimi yeni bir takım sorunların oluşmasına ve kavramın ihtiva ettiği özelliğin kaybolmasına sebep olabilmektedir. Bu sebeple ortak bir tanım arayışından ziyade sahip olduğu temel ilkelere yoğunlaşmak faydalı olacaktır. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler gibi çeşitli kurumların ortak girişimleri ile uluslararası hukuk ve insan hakları bağlamında üzerinde fikir birliği sağlanan yönetişimin temel ilkelerinden bahsedilebilir. Söz konusu ilkeleri; katılım, konsensüs sağlama, stratejik vizyon, paydaşlara karşı duyarlılık, etkinlik ve verimlilik, hesap verebilirlik, şeffaflık, meşruiyet, hukukun üstünlüğü şeklinde ifade etmek mümkündür (Graham vd., 2003). Benzer şekilde 2001 yılında Avrupa Toplulukları Komisyonu tarafından hazırlanan “Beyaz Kitap (*White Paper*)” başlıklı raporda yönetişimin ilkeleri açıklık, katılımcılık, hesap verebilirlik, etkililik ve tutarlılık şeklinde belirtilmektedir (Commission of the European Communities, 2001:8). Son olarak küreselleşme ile yanı sıra yerindelik vurgusu yönetim kavramının yeni bir boyut kazanmasını sağlan bir diğer temel ilke olarak gösterilebilir (Şekil 1’e bkz.). Şüphesiz bu listeye ilave edilebilecek çok sayıda ilke söz konusudur. Ancak söz konusu ilkelerin burada yer alanlar ile dolaylı olarak ilişki içerisinde olduğu için ayrı başlıklar halinde değerlendirilmesine gerek duyulmamıştır.

Şekil 1. Yönetişim ve temel ilkeleri

Hukukun üstünlüğü ilkesine göre, devlet idaresinin hukuk kurallarına göre yönetilmesi ve yönetimde keyfiliğe son verilmesi kastedilmektedir. Nitekim yönetim devletin sevk ve idaresinde belirli düzeyde esneklik, şeffaflık ve bilgi edinme hakkı gibi normları gerekli kılmaktadır. Hukukun üstün kılınmasını ön gören hukuk devleti anlayışı ile şeffaflık ve bilgi edinme gibi unsurlar bir birlerinin tamamlayıcısı konumunda değerlendirilebilir. Devletten ziyade birey ve toplumun hak ve hürriyetlerini öncelemeyen, şeffaflık ve bilgi edinme hakkı gibi unsurları hukukun güvencesi altına almayan bir idare (yönetim)'de hukuk devletinden beklenen temel işlevlerin yerine getirilmesi söz konusu olmayacaktır (Küçük, 2017:93). Bir açıdan hukuk devleti biçimsel, kurumsal ve maddi ilkeleri bünyesinde barındırmaktadır. Aktaş (2020: 26) söz konusu biçimsel ilkeleri ise “kurallarla yönetmek, istisnalar hariç kuralların genel nitelikte olması, kuralların ilan edilmesi, hukuki belirliliğin (hukuk güvenliğinin) sağlanması, kuralların herkese eşit uygulanması, istisnai durumlar hariç kuralların geriye yürürlü olmaması, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin olması,” şeklinde ifade etmektedir. Bu değerlendirmeden anlaşıldığı üzere devlet yönetiminde hukukun üstün kılınması hukuk devletinin temel gerekliliklerini tam olarak karşılayamamaktadır. Bu sebeple devletin kamu yönetimindeki öncelikli konumundan ziyade birey ve toplumu önceleyen, diğer paydaşların beklentilerine cevap veren, sübjektif kararlardan uzak, esnek ve ideal bir yönetim arzu edilmektedir.

Diğer taraftan **katılımcılık ilkesi**, toplumsal sorunların teşhisi ve politika oluşturmadan başlayarak karar alma süreci ve uygulama aşamasına kadar süreçte ilgili paydaşların etkin bir şekilde yer almasına atıf yapmaktadır. Burada katılımcılıktan kast edilen hem alınan kararlardan etkilenen paydaşların karar ve uygulamalara katkı sunması hem de mevcut temsil sisteminin iyileştirilmesidir (Memiş, 2019:194). Katılımcılığın aşamaları ile ilgili farklı tipoloji girişimleri olmakla birlikte bilgilendirme, danışma ve aktif katılım şeklindeki tasnif en yaygın olanıdır. Bilgilendirmede; vatandaşın bilgilendirilmesi, danışmada; onların görüş ve önerilerinin alınması ve aktif katılım ise; karar alma sürecinde doğrudan yer almaları ifade edilmektedir (DPT, 2007:15). Katılımcılık, esasen kavramlaştırmadan uygulamaya kadar ki politika zinciri boyunca geniş katılımın sağlanmasıdır. Katılımın geliştirilmesi ile nihai sonuca ve politikalar üreten kurum ve kuruluşlara daha fazla güven oluşmaktadır (Commission of the European Communities, 2001:8). Zira demokrasi ile ilgili yakın ilişkisi olan katılımcılık, Antik Site'lerdeki gibi kamusal alanları biçimlendirme yetki ve hakkının sadece seçimler zamanında yönetici ve siyasetçilere bırakmaktan ziyade tüm yurttaşların her daim yönetim ve siyaset etkinliklerinde yer almasını ifade etmektedir (Çukurçayır,2012:12). Katılımcılık, karar alma sürecinde vatandaş daha fazla söz sahibi kılacağından, kamu gücünün gereği dışında kullanılmasının önüne geçilebilmektedir. Aynı zamanda bu durum, vatandaşın devlet ve politikalarına olan güvenini artırmakta, faaliyetlerine gerekli desteğin verilmesini, uygulamaların benimsenmesini, saydamlığın güçlenmesi ve taraflar arasında ortak bir dilin kullanılmasını mümkün kılmaktadır. Bu sebeple katılımcılık, yönetişimin en temel ilkeleri arasında gösterilmektedir (DPT, 2007: 15). Ayrıca kamu yönetiminin hizmet sunabilmesi için vatandaşların temel gereksinim ve sorunlarının doğru olarak belirlenmesi önem arz etmektedir. Nitekim devlet politika, plan, kurumsallaşma gibi eylemlerini katılımcılık sayesinde vatandaşlardan gelecek olan öneriler doğrultusunda şekillendirmektedir (Çukurçayır, 2012:53). Katılımcılıkla ilgili olarak altı çizilmesi gereken bir diğer önemli husus ise toplumsal sorunların tespiti veya alternatif çözümlerinin önerilmesinde halkın kamu yönetimine karşı ilgisiz ve duyarsız kalmasıdır. Ancak yerel yönetimler katılımcı demokrasi uygulamalarını özendirerek katılım ortamlarının oluşmasını sağlamaktadır (Gündoğan, 2013: 42). Diğer taraftan

karar verme sürecine halkın dâhil olabilmesi, kamu idareleri tarafından bilgi akışının şeffaf bir şekilde sağlanabilmesi ve halk katılım mekanizmaları konusunda yeterli bilinçlilik seviyesine sahip olmasına bağlıdır. Ayrıca hukuk devletinde bireyle siyasal sistemin bütünleşmesini sağlayan katılımcılık sayesinde ussallık, etkinlik, hizmet güvencesi, denetim ve meşruluk gibi kazanımlar elde edilmektedir (Çukurçayır, 2012:56-57).

Yönetişim yaklaşımının temel ilkelerinden bir diğeri ise **meşruiyettir**. Siyasal iktidarın devamlılığını sağlayabilmesi açısından meşruiyet ilkesi son derece önemlidir. Nitekim yönetişimin ortaya çıkma süreci, devletin giderek karmaşıklaşan toplumsal sorunlara karşılık verememesi ve yönetilememe durumunun meşruiyet açısından sorun teşkil etmesi ile ilişkilidir (Demirci,2013:52). Meşruiyet her hangi bir otoritenin nasıl geçerli veya haklı olarak tanındığı hakkında fikir vermektedir. Bir siyasi sistemin veya rejimin genel bir niteliği olarak değerlendirilmektedir (Bekkers vd., 2007:43). Bu açıdan vatandaş kendisini yönetenlerin meşruiyetini kabul ettiği ölçüde uyguladığı kararları desteklemektedir. İyileştirilmiş katılımın, otoritelerin politikalarına daha fazla güven oluşturması muhtemeldir (Commission of the European Communities, 2001:8). Bu sebeplerle yönetim sürecinde sorunların tanımlanması, alternatif çözüm seçeneklerin belirlenmesi ve uygulanması aşamalarında alınan kararların meşru bir zeminde (katılım için önemli fırsatların var olması, temsiliyetin ve katılımın yüksek olması, gündem belirlemenin açık ve şeffaf olması, etkin denetim mekanizmalarının mevcut olması gibi) gerçekleşmesi gerekmektedir.

Yönetişimin diğeri bir ilkesi olarak **şeffaflık/açıklık** (*openness/transparency*) gösterilmektedir. Şeffaf ve açık yönetim sürecinde vatandaşlar başta olmak üzere ilgili paydaşlar bilgi veya belge isteme talebinde bulunabilmekte, her zaman ve ortamda hizmetlere erişim sağlayabilmekte, karar alma süreçlerine dâhil olabilmektedir. Şeffaf yönetimlerde siyasetçiler ve bürokratların kullandıkları kaynaklar ve aldıkları kararlar hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, sosyal istikrar ve ekonomik gelişme mümkün hale gelebilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı-DPT, 2007:6). Bu kapsamda yönetimde açıklık ve şeffaflık ile paydaşların, yönetenlerin yaptıklarından haberdar olması, gerekli bilgilere ulaşabilmesi, karar ve uygulamaları denetleyebilmesi kast edilmektedir (Akpınar, 2011:240). Dahası açıklık, bir

kurumun eylemlerine ve yapılış şekline toplumun güven duyması ile ilişkili bir ilkedir (Gündoğan,2013:47). Yönetimde açıklık özünde şeffaflık, ulaşılabilirlik ve cevap verebilme olmak üzere üç temel özelliğe sahiptir (OECD, 2005:2).

Benzer şekilde yönetişimin bir diğer önemli unsuru olarak değerlendirilen **hesap verebilirlik ilkesi** ise kamu hizmetlerinin yasal çerçevede gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin, kamu kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığının tespit edilme sürecidir (Dilaveroğlu, 2020:49). Hesap verebilirlik vatandaşın bir açıdan kamudan talep ettiği konular hakkında bilgi alabilmesini güvence altına alan bir ilkedir. Bu sebeple kamu kurumları vatandaşın gerekli durumlarda taleplerine cevap vermesi ve yasalara uygun şekilde elindeki bilgileri onlarla paylaşması gerekmektedir (Bozkuş, 2009: 62). Politik karar vericilerin ve yönetim sürecinin hesap verebilirlik ilkesi gereği işlevsel olması, toplumsal ihtiyaçların arzu edilen şekilde karşılanmasını sağlamaktadır.

Yönetişim yaklaşımı ile ilişki olan bir diğer temel ilke **yerindeliktir (subsidiarite)**. Bu ilke gereğince sunulacak mal ve hizmetlerin vatandaşa en yakın otoritelerce hayata geçirilmesi önerilmektedir. Alt birimler tarafından gerçekleştirilmesi mümkün olan hususlarda, üst mercilerden alttakilere yetki ve sorumluluğun aktarılması öngörülmektedir (Yıldırım, 2014:136). Bu açıdan kamusal mal ve hizmet sunumunda vatandaşa en yakın birimlerin öncül olması ve bu birimler tarafından gerçekleştirilmesi yerindelik ilkesinin ana dayanağını oluşturmaktadır. Özellikle katılımın yerel düzeyde gerçekleşmesi ise yerel talep ve hassasiyetlere daha duyarlı olmayı ve demokratik katılımı gerektirmektedir. Zira yerel düzeyde katılım ulusal düzeye karşı daha kolay ve efektiftir (Akyol, 2017:28). Yerindelik ilkesiyle birlikte; kamu hizmetlerinin tamamını kendi çatısı altında toplayan, aşırı büyüme neticesinde hantallaşmış, kaynak israfına sebebiyet vermiş ve vatandaşın taleplerini karşılayamaz bir yapıya dönüşmüş olan merkezi yönetimin yükü azaltılması amaçlanmakta, toplumsal sorunların ilk çıktıkları mahalde çözümlenerek yönetimin daha etkin bir şekilde faaliyet sürdürmesi sağlanmaktadır. Bu sayede merkezi yönetim gündelik hayatı ilgilendiren sorunlardan çekilerek ulusal, bölgesel ve uzun vadeli stratejik konularda yoğunlaşabilme imkânına kavuşabilmektedir (Dinçer ve Yılmaz, 2003: 135).

Benzer şekilde **etkinlik ve verimlilik** yönetim yaklaşımında dikkate alınması gereken temel prensipler arasında yer almaktadır. Bir açıdan politika ve stratejiler ile amaçlanan hedeflere ne ölçüde ulaşılabildiği, ya da ne düzeyde uygun ve doğru yapıldığı *etkinlik* ile açıklanmaktadır. Verimlilik ise ülkelerin kendi vatandaşlarına en kaliteli hizmeti en uygun maliyetle sunabilmesini ifade etmektedir. Üretilen tüm mal ve hizmetlerin en düşük ücret ve girdi ile sağlanabilmesi verimlilik olarak ifade edilmektedir (Zengin, 2009: 14). Her iki kavramın ortak noktası ise; en az zaman, maliyet ve beşeri kaynakla faaliyetlerin gerçekleştirilmesidir (Dilaveroğlu, 2020:52). Yönetişim kavramı ile ilişkilendirilen bir diğer ilke ise **tutarlılıktır**. Tutarlılık birden fazla karar ve eylemin zaman içerisinde birbiriyle destekler nitelikte olmasını ifade etmektedir. Devletler kamusal mal ve hizmet sunumunda birçok alanda farklı kararlar almakta, bu kararların ise çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmasını sağlamaktadır. Bu sebeple karmaşık sistem içerisinde farklı kurumlar tarafından alınan kararların birbiriyle çatışmaması ve uyumlu olması, sorumluluk duygusu çerçevesinde eylemlerini gerçekleştirmesi gerekmektedir (DPT, 2007: 15-16). Yönetişim ve ilkeleri ile ilgili yapılan tüm bu değerlendirmeler her bir yönetsel ölçekte kabul görmesi gerekmektedir. Özellikle son dönemlerde kabul gören yerellik vurgusu ile yerel yönetime atıf yapılmaktadır.

4. YEREL YÖNETİŞİM ANLAYIŞININ ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

21. yüzyılda tecrübe edilen sanayi, ulaşım ve iletişim teknolojileri alanındaki ilerlemeler dünya ülkelerini birçok açıdan (ekonomik, siyasal ve kültürel) birbirlerine bağımlı kılmaktadır. Serbest piyasa sistemi gibi gelişmeler neticesinde toplumlar birbirlerinden etkilenecek her biri küresel sistem çarkının birer dişlisi haline gelmektedir (Koçak, 2009:135). Küresel ölçekte oluşan bu yeni düzen içinde sağlıklı bir iletişim, koordinasyon ve işbirliği sağlanabilmesi için uluslararası ölçekte bir dayanışma tüm toplumlar için elzemdir. Küresel ölçekte dayanışmanın tamamlayıcısı ve destekleyicisi olarak ise yerel düzeydeki ortaklıklar ve yönetim gösterilmektedir. Nitekim yönetişimin siyasal, yönetsel ve sistemsal olmak üzere farklı boyutları mevcuttur. Özellikle yönetsel boyutta etkin, bağımsız, saydam ve denetlenebilen kamu hizmetleri amaçlanmaktadır (Göymen, 2010:13). Söz

konusu kamusal hizmetlerin ise amaçlanan ölçütler çerçevesinde en uygun yerel otoriteler tarafından sunulabilmektedir. Ayrıca dünya toplam nüfusunun yarısından fazlasının kentlerde yaşıyor olması ve mevcut üretim ve tüketim faaliyetlerin kentsel mekânlarda gerçekleştiriliyor olması yerel yönetim anlayışını önemli kılmaktadır. Zira bu alanlarda karşılaşılan sorunların tanımlanmasından gerekli politika ve planların uygulanmasına kadar ki süreçte ortak akıl ve kolektif bilince dayalı olmayan yönetimlerin başarı yakalama şansı düşüktür. Bu kapsamda yerel yönetim anlayışının ortaya çıkmasında önemli olan küreselleşme ve yerelleşme olmak üzere iki temel yönetsel olgudan bahsetmek gerekir.

Kavramsal olarak “küreselleşme” devletlerarası münasebetlerin daha yaygın hale gelmesi, farklı toplumlararası ilişkilerin artması, özgün kültürel ya da maddi değerlerin ülke sınırlarını aşarak toplumların çoğu tarafından tecrübe edilmesi olmak üzere çok boyutlu bir anlam taşımaktadır (Koçak, 2009:136). Küreselleşme hem yerle hem de küresele doğru ilerlemelere atı yapan dinamik bir süreci ihtiva etmektedir. Bu açıdan küreselleşme kavramını ülkeler veya toplumlar arasındaki iletişim ve etkileşimin “karşılıklı bağımlılık” anlayışı etrafında artış göstermesi olarak betimlenebilir (bkz. Bayar, 2008:25). Küreselleşme ile birlikte toplumsal sorunlar küresel boyut kazanmış, bu durum ise uluslararası işbirliği, eşgüdüm ve katılım ihtiyacını doğurmuştur. Hiyerarşik yapılar yerini çok aktörlü ve işlevli yapılara bırakmıştır (Gündoğan,2013:49).

Diğer taraftan küreselleşme sürecinin en önemli parametresi ve tetikleyicisi olarak bilgi ve iletişim teknolojilerinde kaydedilen gelişmeler gösterilmektedir. Küreselleşme ile bir yanda bütünleşme sağlanırken bir yandan da yerelde kendi yapısını olduğu gibi devam ettirebilme arzusu olan değerlerin korunması sağlanmaktadır (Duman,2020: 32). Yerelleşme ile merkezi yönetimin yerel yönetimler başta olmak üzere diğer aktörlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımı gerçekleşerek, yerel birimlerle iş birliğine gidilmesi ve kamu hizmetlerin sunumunda yetki ve sorumluluğun (planlama, karar verme, uygulama ve kamu gelirlerinin toplanması gibi) büyük ölçüde yerel otoritelere bırakılması kast edilmektedir (Eryılmaz,2018:130). Bir açıdan merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki paylaşımında yerel birimlerin daha fazla görev üstlenmesidir. Ayrıca yerel demokrasinin

güçlenmesi için yerel yönetimler üzerindeki merkezi idare vesayetinin azaltılması yerelleşme süreci ile sağlanabilmektedir (Koçak, 2009:139).

Yerelleşme ile kamusal faaliyetleri merkezi yönetimin sağlıklı bir şekilde gerçekleştiremediği durumlarda söz konusu hizmetlerin daha altta yer alan idari birimlere aktarılarak merkezi idarenin yükünün hafifletilmeye çalışılması ve hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde yerini getirilmesi amaçlanmaktadır. Esas olarak her ülkenin sahip olduğu yönetim sistemi gereği, yerelleşmeyi zorunlu kılan farklı sebepler söz konusudur. Sezer ve Vural (2010:209-210)'ın aktarımına göre yerelleşme, yerel özerklik ve demokratik kurumların geliştirilmesi konusundaki tartışmalar ile ilişkilendirilebilir. Hizmetler daha kolay bir şekilde yerel halkın gereksinimleri doğrultusunda sunulabilmektedir. Yerelleşme ile mahali düzeye bireyler kendi sorunlarına sahip çıkabilmekte, bu sorunların çözümünde sorumluluk alabilme yetkinliğine kavuşabilmektedir. Bu sebeple yerelleşme, yerel demokrasi ve yurttaşlık bilincinin gelişimine katkı sunmaktadır.

Yerel yönetişim anlayışının ortaya çıkmasında çok sayıda uluslararası düzenlemenin etkisi olmuştur. Söz konusu uluslararası düzenlemelere örnek olarak, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gösterilebilir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Avrupa Konseyi tarafından 1988'de imzalanmış, Türkiye tarafından 1992 tarihinde 3723 sayılı "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı"nın uygun bulunduğu kanun ile kabul edilmiştir (R.G.: 3.10.1992, 21364). Türkiye bu aşamada yerel yönetimlerin güçlendirilmesi yönündeki maddelerine çekince koymuş fakat zamanla çıkardığı yasalarla söz konusu çekince koyduğu hükümleri düzenleme yoluna gitmiştir. Söz konusu çekinceler büyük ölçüde Türkiye'deki merkeziyetçi yönetim anlayışı ve geleneğinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Çoban,2015:99). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, yerel düzeyde karar alma süreçlerinde halkın etkin katılımını öngörmekte ve yerel yönetimleri en temel yönetim yapısı olarak nitelendirmektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'yla yerel yönetimlerin varlığı ve etkinliği bir nevi korumaya çalışılmıştır. Türkiye gibi her ne kadar şartı onaylayan devletler bazı maddelere çekince koymuş olsalar da genel olarak çoğu ülke şartnamenin getirdiği kuralları onaylamış, yerel yönetimlerin özerkliklerini olumlu karşılamıştır (Keleş ve Mengi, 2017).

Yerel yönetişimin gelişiminde etkili olan bir diğer uluslararası düzenleme Avrupa Kentsel Şartı'dır. Söz konusu düzenleme Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak görev yapan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı'nın Strazburg'da 1992'de yapılan toplantısının 18 Mart 1992 tarihli 27. oturumunda kabul edilerek hükümetlerden ziyade yerel yönetimlerin imzasına açılmıştır. Türkiye ise bu şartı imzalayan hali hazırda her hangi bir yerel yönetim birimi bulunmamaktadır. Bu şartın amacı bir yandan kentsel yaşamı daha iyi hale getirip mekânsal çevreyi korumak ve konut stokunu oluşturmak diğer yandan ise toplumsal kalkınmayı ve halk katılımını artırmaktır (Pektaş ve Akın, 2010:27-28). Erkul ve diğerlerinin (2013:88-89) aktarımına göre Şart'ın öngördüğü haklar ise; güvenlik, kirletilmemiş ve sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültürlerarası kaynaşma, kaliteli mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu ve katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilirlik, mal ve hizmet sunumu, doğal zenginlik ve kaynakların korunması, kişisel bütünlük, işbirliği, finansal yapı ve mekanizmalar, eşitlik şeklinde ifade etmek mümkündür. Avrupa Kentsel Şartı yerleşim alanlarında yaşam kalitesini yükseltebilmek için karar alma süreçlerine merkezi yönetimin yanı sıra yerel yönetimlerin de dâhil edilmesini öngörmekte; kent sakinlerinin problemlerini anlamak ve vatandaşları karar alma süreçlerine dâhil edebilmek için Avrupa şehirleri arasında iş birliği ve dayanışmanın olmasını önermektedir (Pektaş ve Akın, 2010:28).

Yerel yönetişimin anlayışının gelişim göstermesinde bir diğer kırılma 1992 yılında gerçekleştirilen Rio Zirvesi ile olmuştur. Özellikle yirminci yüzyılın sonlarına doğru iklim değişikliği gibi küresel çevre sorunlarının etkisi küresel ölçekte fark edilmeye başlanmış, insanlığı nasıl bir geleceğin beklediği sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda çevre ile iktisadi kalkınma arasında bir denge sağlanmasının yol haritasını belirlemek amacıyla ülkeler 1992'de Rio de Janeiro'da Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma ve Çevre Zirvesi'nde bir araya gelerek "sürdürülebilir kalkınma" yaklaşımını tüm toplumlar için bir reçete olarak sunmuştur. Rio Konferansı olarak bilinen bu toplantının esas amacı, daha öncesinde 1972'de Stockholm Çevre Konferansı Deklarasyonu'nda belirlenen amaçların nasıl hayata geçirileceğine, çevre ve ekonomik kalkınma arasındaki dengeyi sağlamak için devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliğinin nasıl sağlanacağına cevap bulmaktır. Ayrıca bu

konferansta doğal kaynakların verimli kullanımı, uluslararası işbirliği ve merkezi yönetimler yanı sıra yerel yönetimlerin daha aktif rol alması başta olmak üzere “çok sesli ve katılımcı” bir anlayışın gerekliliği vurgulanmıştır (Özmehmet, 2008:7-8). Nitekim Rio Bildirgesi'nin temel çıktılarında biri Gündem 21 Eylem Planıdır. Bu eylem planı çevre sorunlarının çözümüne ilişkin küresel ortaklık ve iş birliği yoluna gidilmesini savunurken gelecekteki çevresel tehlikelere karşı da ortak bir bilinç oluşturmak amacı taşımıştır. Bu açıdan Gündem 21 bir yandan günümüzdeki çevre sorunlarıyla ilgilenirken diğer yandan dünyayı 21. yüzyılın tehditlerine karşı hazırlamayı hedeflemiştir. Gündem 21 Eylem Planı'nda bahsedilen bir diğer önemli nokta ise yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılması ve halkın yönetime katılımının sağlanması olmuştur (Emrealp, 2005:16).

Benzer şekilde Birleşmiş Milletler çatısı altında 1996 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen İnsan Yerleşimleri Konferansı (Habitat- II) ile kentsel sorunlara karşı yerel, ulusal ve uluslararası paydaşlar arasında küresel bir koordinasyon, bilinç veya ortak akıl oluşturmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda devletin toplumu yöneten ve vatandaşların yönlendirilmesinde etkili olan tek bir paydaş olmasının aksine sivil toplumun önemi vurgulanmıştır (Arslan, 2017:18). Habitat II konferansında sürdürülebilir kalkınma ile demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap verilebilirlik gibi temel ilkelere yer verilerek yönetim yaklaşımının da temel çerçevesi çizilmiştir (Emrealp, 2005:23). Zira yerel yönetimden kastedilen kamu, özel ve sivil toplum başta olmak üzere yereldeki tüm paydaşları kent yönetiminin ortağı yaparak karşılıklı ilişki ve etkileşime geçmektir (Arslan, 2017. 17).

Yerel yönetişimin gerekliliği demokrasi ve katılım başta olmak üzere yönetişimin ihtiva ettiği temel ilkeler ile ilişkilendirilmektedir. Yerel demokrasi kentsel alanlarda yaşayan yurttaşların kendileriyle alakalı kararlarda taleplerini etkili bir şekilde ortaya koyabilme kapasitesinin bir göstergesidir. Burada altı çizilmesi gereken temel kavram ise özerklidir. Dolayısıyla yerel yönetimlerin sınırlıda olsa özerk bir yapısı olmadan yerel demokrasiden bahsetmek mümkün değildir. Bu açıdan yerel demokrasi için ölçüt olarak katılımcılık, etkinlik, verimlilik, tarafsızlık, açıklık, sosyal adalet ve yerel özerklik gibi ilkeler kullanılmaktadır (Çelik vd., 2008:101). Benzer şekilde yerel ölçekte katılımcılık karar alma süreçlerinde mahalli aktörlerin etkin bir şekilde

yer alması kast edilmektedir. Burada sadece karar alma sürecine dâhil olmaktan ziyade yeni bir karar verme süreci tanımlamak, vatandaş olarak bu sürece dâhil olmak ile mevcut temsil sistemini iyileştirmek vurgulanmaktadır (bkz. Memiş, 2019:194). Zira günlük yaşam faaliyetlerini etkileyen kararların alınmasında vatandaşın dâhil tüm paydaşların fikrine danışılması önem arz etmektedir. Katılım, demokratik karar alma süreçleriyle ortaya konulacak siyasal bir sitem yanı sıra ulusal kalkınmaya temel olacak içeriklere de sahiptir (Çukurçayır, 2012:42). Yerel katılım Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gibi uluslararası düzenlemelerde vurgulanmakta, vatandaşların kamusal faaliyetlere katılma hakkının demokratik bir ilke olduğu belirtilmektedir (Önder, 2013:315). Bu açıdan yerel yönetişimde yerelde merkezi yönetim, sivil toplum ve özel teşebbüs temsilcilerinden oluşan bir birliktelik, verimli, etkin, hızlı ve adil kararlar öne çıkmaktadır (bkz. Yaman ve Küçükşen, 2018:250).

Yerel düzeyde paydaşlar farklı şekillerde yerel karar alma süreçlerine dâhil olabilmektedirler. Söz konusu katılımın gerçekleştirilebileceği yollar geleneksel (klasik) ve çağdaş (modern) yöntemler olmak üzere ikiye ayrılabilir. Geleneksel yöntemlere yerel seçimler, kamuoyu yoklamaları, halkoylaması yöntemiyle seçilmişleri görevden alma örnek verilebilir (Çukurçayır, 2012:136-139). Çağdaş katılım yöntemleri ise Odak Gruplar, Vatandaş Danışma Grupları, Vatandaş Jürileri, Gelecek Çalıştaylar, Katılımcı Kamuoyu yoklaması, Katılımcı Çalıştay, Arabuluculuk, Gerçekçi Planlama, Açık Oturum/HalkToplantıları, Tartışma Kafeleri, Online/Elektronik Süreçler, Yerel Sorunlar Forumu, Kent Konseyleri şeklinde örnekler verilebilir (Çukurçayır, 2012:143-170).

Geleneksel/klasik katılım yolları arasında uzun süre kullanılmakta olan kamuoyu yoklamaları ve halk oylamaları gibi türler en çok bilinenlerdir (bkz. Yaman ve Küçükşen, 2018:251). Seçimler ise kamusal bir görev ve sorumluluk olarak nitelendirilebilir. Zira demokrasinin gelişmesi temsil ve katılım olmak üzere iki temel ölçüt ile ilişkilendirilmektedir. Temsil ve katılım merkezli yerel demokrasi anlayışını ise; karar alma organlarının seçimle belirlenmesi, yerel halkın karar alma süreçlerine katılım sağlaması, karar mercilerinin bağımsız karar verme uygulama imkânına sahip olması ve mali özerklik gibi temel ilkeler ile ilişkilendirilmektedir (Özçelik,2021:733). Bu açıdan seçimler katılımın en temel unsuru olmakla birlikte yönetenle yönetilenin arasında bir köprü görevi

görmektedir. Yerel yönetimlerin yürütme ve karar organlarının seçimle belirlenmeleri demokratik bir süreci yansıtmaktadır. Seçim yerel halkın karar alma sürecine dâhil olduğu ilk aşama olarak kabul edilebilir (bkz.Yaman ve Küçükşen, 2018:251). Seçimler yanı sıra Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Avrupa Kentsel Şartı başta olmak üzere uluslararası düzenlemeler de katılım yöntemlerine ilişkin (referandum, danışma meclisleri gibi) açıklamalara yer vermektedir.

Yerel yönetişim yaklaşımı ile ilişkilendirilebilecek çok sayıda çağdaş katılım yöntemi söz konusudur. Örnek olarak yerel yönetişim açısından önem arz eden katılım yöntemi olarak odak grup tartışmaları gösterilebilir. Şahsuvaroğlu ve Ekşi (2013:128), gruplardan bilinçli ya da bilinç dışı psikolojik, sosyo-kültürel ve uygulamaları hakkında bilgi almayı, davranışlarının sebeplerini öğrenmek için başvuru niteliksel yöntemleri, odak grup görüşmeleri olarak nitelendirmektedir. Söz konusu söyleşiler topluluk içindekilerden birileri ile yapabildiği gibi sivil toplum kuruluşlarından gelen, alanında uzman kişiler ile de gerçekleştirilebilmektedir. Söyleşi yapılan bireyler ile konu hakkında oldukça derinlemesine bilgi edinilebilmektedir. Hem sözlü iletişim kurulacağından hem de beden dilinden faydalanıldığından birey hakkında daha sağlıklı bir geri bildirim sağlanmaktadır (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2014:67). Benzer şekilde katılım yöntemleri arasında Vatandaş Danışma Merkezleri'nin oluşturulması yer almaktadır. Bu tür oluşumlar süreçte yer alma konusundaki gönüllülükler, tanıdıkları insan sayısı, geçmişleri, profesyonellikleri, saygınlıkları vb. gibi ölçütler üzerinden en fazla 20 kişiden oluşacak şekilde belirlenen geçici kurullardır (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2014: 68). Bu kurullar belirli kültürel ve eğitsel programlara ev sahipliği yaparak yöre halkının istek ve taleplerini belediyeye iletilmesini sağlamaları yanı sıra bireylerin istekleri doğrultusunda farklı kurslar ve kültürel etkinlikler de düzenlemektedir.

Yerel yönetişim bağlamında katılımın sağlanmasını mümkün hale getiren bir diğer yöntem ise Vatandaş Jürileri'dir. Geniş çaplı ve topluluk temelli sorunların çözüme kavuşturulması adına çok önemli bir yaklaşım olarak karşımıza çıkan Vatandaş Jürileri; daha çok sağlık, bölgesel kalkınma, çevre gibi konularda tercih edilmektedir. Vatandaş jürilerinde birkaç birey belli bir konu üzerinde fikir almak adına bir araya getirilerek katılımcıların söz konusu

konu hakkındaki görüşleri geniş çerçevede ele alınabilmektedir (Altinkök, 2016:25). Benzer şekilde katılım yöntemleri arasında “atölye çalışmaları” da yer almaktadır. Geleceğe yönelik olarak çevresel veya sosyal fikirlerin hayata geçirilmesinde etkin bir yöntem olan atölye çalışmalarında genellikle sosyal sorunlara yoğunlaşmaktadır. Kocaoğlu (2015:86)’nın aktarımına göre atölye çalışmaları bir yönetici koordinasyonunda farklı grupların bir araya gelerek toplumsal sorunlar hakkında beyin fırtınası yapıldığı, fikir ve eleştirilerin değerlendirmeye tabi tutulduğu, etkileşime dayalı bir süreçtir. Benzer şekilde “kamuoyu yoklamaları”nda belirli bir konu hakkındaki fikirler elde edilmeye çalışılmaktadır. Yönetenler ile yönetilenler arasındaki enformasyon süreci olarak betimlenen kamuoyu yoklamaları siyasi otorite tarafından sunulan mal ve hizmetin toplum tarafından nasıl algılandığını belirleyen bir ölçüttür. Hizmetlerin de etkin ve verimli sunulmasını kolaylaştıran kamuoyu yoklamaları siyasi irade tarafından bilgilendirme, yönetilenler tarafından ise katılım olarak değerlendirilebilir (Önder,2013:316-317).

Yerel yönetim bağlamında değerlendirilebilecek bir diğer yöntem çalıştaylardır. Bu yöntemde az sayıda kişiyle (8 kişiden fazlası önerilmemekte) bir konu derinlemesine irdelenmektedir. Belirli bir amaç etrafında ve bir başkanın yönlendirmesiyle toplumsal sorunların farklı alanlarda uzman olan kişiler tarafından değerlendirildiği, belirli bir düzen, planlama, gündem ve çıktıları olan, kısa süreli, tek seferli yenilikçi ve çözümleyici yöntemlerdir (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 2014: 75). Benzer şekilde katılımcılığı sağlamak için başvurulan bir diğer yöntem Açık Oturum/Halk Toplantılarıdır. Özellikle yerel yönetimler tarafından halkı bilgilendirme ve idarenin eylem ve faaliyetlerinin uzmanlar tarafından tartışılmasını sağlayan toplantıların, nihai kararları etkileme düzeyi yüksektir (Çukurçayır, 2012:154-155). Benzer şekilde “yurttaş girişimleri” de katılımcılığı sağlayan yöntemler arasında değerlendirilmektedir. Yurttaş girişimleri özellikle çevre sorunları karşısında ve demokratik taleplerle alakalı olarak Avrupa’da yaygın bir biçimde kullanılmakta, iyi eğitilmiş bireylerden oluşan topluluklar belirlenen amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelmektedir (Çukurçayır, 2012:144). Ayrıca Meclis toplantıları, kent meclisleri, hemşehri girişimleri, anketler, planlama çemberleri, yuvarlak masa toplantıları gibi yerel yönetim bağlamında değerlendirilebilecek çok sayıda yönetsel katılım yöntemlerinden bahsedilebilir

(bkz. Kocaoğlu, 2015). Özellikle son dönemlerde bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler neticesinde e-devlet, e-belediye, m-belediye gibi girişimlerin yaygınlaşması katılımcılığı sağlayan yöntemlerin farklı bir boyut kazanmasına sebep olmuştur. İnternet ortamında gerçekleştirilen bu yöntemler sayesinde vatandaşlar kamusal mal ve hizmetler hakkında ihtiyaç duyduğu bilgiye erişim sağlayabilmekte, oluşturulan forum ve anketler ile görüşlerini karar vericilere ulaştırabilmektedir. Özellikle yerel ölçekte benimsenen dijital değişim ve dönüşüm, mevcut kaynakların tasarruflu kullanılması, sürdürülebilir ve vatandaş memnuniyetini sağlayan kentsel yaşam formlarının oluşturulmasında önemli fırsatlar sunmaktadır (Yıldırım, 2022:293). Son olarak yerel yönetim bağlamında incelenmesi gereken katılımcı, resmi ve kurumsal altyapısı olan bir diğer girişim kent konseyleridir.

5. TÜRKİYEDE YEREL YÖNETİŞİM VE BİR KATILIM MODELİ OLARAK KENT KONSEYLERİ

Kent Konseyleri merkezi yönetimi, yerel yönetimi ve sivil toplum kuruluşlarını aynı çatı altında toplandığı; yerel kalkınmaya dair önceliklerinin birlikte istişare edilebildiği, sorunlara dair çözümlerin üretilebildiği yönetim mekanizmaları olarak ortaya çıkmıştır (Emrealp, 2005:65). Kent Konseyi Yönetmeliği (R.G.: 30782, 2019)'ne göre kent konseylerinin amacı “*kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmak*” olarak ifade edilmektedir. Bu ifade ile esasen kent yönetimlerinin çok aktörlü bir model çerçevesinde sürdürülmesinin gerekliliği açıkça vurgulanmaktadır (Demir ve Yavaş, 2015:49).

Vatandaşlar yerel karar alma sürecine kent konseyleri aracılığı dâhil olabilmekte ve toplumsal sorunlar hakkında düşüncelerini beyan edebilmektedir. Bu kapsamda Aygen (2014:2018) kent konseylerini “*halkın yönetime katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştiren, halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasını özendiren, yönetim eksenli katılımcı demokrasiyi esas alan ve sivil toplumu önceleyen oluşumlar*” olarak nitelendirmektedir. Yasal bir dayanağa oturtulana kadar kent konseyleri, kent meclisi, kent

parlamentosu, kent kurultayı vb. isimlerle tanınmış (Soygüzel, 2015:83), 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi ile de hükme bağlanmıştır.

Kent konseyleri, kentte yaşayan yerel halkın kent yöneticileriyle birlikte kentsel sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik gerçekleştirilen bir ortaklıktır. Bu kapsamda kent konseyleri, kentle ilgili alınan kararlarda yerel halk yanı sıra ilgili aktörlerin fikir beyan edebiliyor olması sebebiyle yönetişimci demokrasinin ortaya çıkardığı mekanizmalardan biri olarak nitelendirilmektedir (Küçükşen ve Yaman, 2018:69). Bu oluşumlar; bir açıdan halkın yönetime katılma ve yönetimi etkileme çabasını aktifleştiren bir mekanizma yanı sıra Yerel Gündem 21 sürecinin öngördüğü yönetişim anlayışı doğrultusunda yönetenlerin yönettikleri bireylerle birlikte düzenleme yapabilmeyi, uygulamayı, birlikte üretimi ve yönetenler-yönetilenler birlikteliğini ifade etmektedir. Bu amaçla 5393 Sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesinde kentin yönetimi ve idaresinde yerel halkın katılımını artırmak amacıyla belediyelerin yönlendirmesi ve destekleriyle kent konseylerinin kurulması öngörülmüştür (R.G. 13/7/2005, 25874). Türkiye'de Kent Konseyleri'nin kuruluşu, işleyişi ve üyelerine yönelik hükümler 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyleri Yönetmeliğinde yer almaktadır. Nitekim yönetmelikte mahalli idareler seçim sonuçlarının açıklanmasından sonraki üç ay zarfında kent konseylerinin kurulması gerektiği belirtilmektedir (Karasu vd., 2020).

Kent Konseylerinin idari yapılanmasında olarak genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları yer almaktadır. 2009/27250 sayılı değişiklikle (Madde 9) bu organlara Kent Konseyi Başkanı da eklenmiştir. Genel Kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup, her yıl Ocak ve Eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile kent konseyi başkanı başkanlığında toplanmaktadır (Güneş ve Beyazıt, 2012:142-143). Genel Kurulun görevleri; belediye başkanının başkanlığında gerçekleştirilen ilk toplantıda, toplantıyı yönetmek üzere mevcut üyeler içinden üç kişilik divan kurulu oluşturmak (madde 5/2), Kent Konseyi Yürütme Kurulu ve Kent konseyi başkanını seçmek (madde 5/3), Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nun, Meclislerin ve Çalışma Grupları'nın çalışma düzenlerini Kent Konseyi Yönetmeliği'ne paralel bir çalışma yönergesi oluşturmak (madde 10/3), Yürütme Kurulunca belirlenen Genel Kurul gündemini görüşmek(madde 11/2), Çalışma gruplarında ve de meclislerdeki ortaya konan görüşleri ele almak

(madde 12/3) şeklinde belirtilmektedir (bkz. Kent Konseyleri Yönetmeliği, 2019).

Kent konseyleri ile ilgili yönetsel yapının bir diğer önemli organı yürütme kuruludur. Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem içinse üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşmaktadır. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık etmekte, genel kurulun gündemini tespit etmek ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunmak ve takibini gerçekleştirmek kurulun görevleri arasında gösterilmektedir (Güneş ve Beyazıt, 2012:143).

Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilmektedir Meclislerin ve çalışma gruplarının faaliyet yürütme usul ve esasları genel kurulca belirlenmektedir. Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulmaktadır (Güneş ve Beyazıt, 2012:143-144).

Kent konseylerinin organları içerisinde konsey başkanı önemli roller üstlenmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre konsey başkanı genel kurulca seçilmektedir. Görev süresi ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem içinse üç yıldır. Başkanın seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte ikisi ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranmakta, çoğunluk sağlanamazsa bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılması öngörülmektedir. Bu oylamada en çok oyu alan aday başkan seçilmiş olmaktadır. Kent konseyi başkan seçimi kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşiminde gerçekleşmektedir (R.G. 23/5/2019, 30782).

Kent konseylerinin görevleri; kent içerisinde halkın yönetime ve alınan kararlara katılımını artırmak, ortak yaşam farkındalığını yaratmak, çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak, yerellik ilkesini odak noktası haline getirip kentle alakalı faaliyetlerde ortak bir akıl ortaya koyabilmek, sürdürülebilirliği sağlayabilmek, kentin kimliğini kaybetmeden gelişimine destek olmak, kentin yönetiminde saydamlığı, hesap verilebilirliği, katılımı ve öngörülebilirliği desteklemek, kentin yaşam kalitesine katkı sağlayabilecek yoksulluğu ortadan kaldıracabilecek planlar ortaya koymak, kent kaynaklarının

en iyi ve etkin bir şekilde yönetebilmek, sivil toplum faaliyetlerinin büyümesine imkân tanımak, genç, kadın, engelli herkesin karar alma mekanizmalarında yer almasına destek olmak ve kent konseyinde ortaya çıkan fikirlerin değerlendirilmesi için belediyeye göndermektir (Güneş ve Beyazıt, 2012:140).

Kent Konseylerinin çalışma ilkelerine ise ilgili yönetmeliğin 7. maddesinde yer verilmiştir (R.G. 23/5/2019, 30782). Bu ilkeleri; yerel gündem 21 kapsamında kentlerin sürdürülebilir bir yapıya dönüşebilmesine katkı sağlamak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin imzaladığı tüm anlaşmalarda kent yaşamına yönelik temel ilkeleri uygulayabilmek, hemşerilik bilincinin gelişimine katkıda bulunmak, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, kalkınma, saydamlık, hesap sorma, katılım ve yerinden yönetim ilkelerine ağırlık vermek, katılımcılığı esas alarak sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemek şeklinde sıralamak mümkündür (R.G. 23/5/2019, 30782). Bu bağlamda kent konseyleri yerel halka katılımcılık temelinde sosyal ve kültürel anlamda girişimlerde bulunabilecekleri ortamlar sunduğu anlaşılmaktadır.

Kent konseyleri ile ilgili değerlendirilmesi gereken bir diğer kurum “Kent Konseyleri Birliği Derneği”dir. Kent Konseylerinin iletişim ve işbirliklerini geliştirmek amacıyla ulusal ölçekte örgütlenmeye başlamalarının gerektiği yönündeki düşünce 2010 yılında “Türkiye Kent Konseyleri Buluşması” etkinliğinde ortaya atılmıştır. Konseyler arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması, eşitlik, ortaklık ve dayanışma içinde olunması, hemşerilik hukuku temelinde yönetişim ilkelerinin ön plana çıkarıldığı bir iş birliği ağı oluşturmak amaçlanmıştır (Karasu vd., 2020). 15-17 Nisan 2011 tarihinde Kocaeli ilinde, II. Kent Konseyleri Buluşmasında Kent Konseylerinin işbirliğini sağlama adına Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin kurulacağı açıklanmış ve 03 Ağustos 2012 tarihinde kurumsal bir statüye kavuşmuştur (Türkiye Kent Konseyleri Birliği, 2020). Türkiye Kent Konseyleri Birliği Dernek Tüzüğü'ne göre birliğin amacı; mevcut kent konseyleri arasında sürdürülebilir bir iletişim ağı kurarak kentler arasında deneyimlerin paylaşılmasıdır. Hedeflenen ise “eşit ortaklık ve dayanışma” dâhilinde şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir bir yapının oluşması için yönetişim ilkelerinin hayata geçirilmesidir. Burada söz konusu yönetimsel ilkeler ise kentteki tüm paydaşların katılımının sağlanabilmesi, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincini arttırılabilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye

duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap verme, katılım ve yerindelik şeklinde ifade edilmektedir (bkz. Türkiye Kent Konseyleri Birliği,2020). 18-21 Kasım 2021 tarihleri arasında ise Türkiye Kent Konseyleri Birliği koordinatörlüğünde Balıkesir’de III. Kent Konseyleri Sempozyumu “Geleceğin Kentlerinde İşbirliği ve Dayanışma” başlıklı tema ile gerçekleştirilmiştir (Kent Konseyler Birliği, 2021).

Türkiye’de Yerel Gündem 21 süreçleri sonucunda ortaya çıkan kent konseyleri hakkında Gürses (2015:67) demografik özellikler itibariyle özellikle kadın, eğitim seviyesi yüksek ve profesyonel meslek temsilcilerinin konseylerde etkin olduğunu, yerel demokrasi ve siyasal katılımı genel anlamda etkinleştirdiğini tespit etmektedir. Ancak kent konseylerinin teorik olarak yerel demokrasi ve katılımcılık gibi kazanımları olacağı yöndeki tespitlere rağmen uygulamada çok sayıda açmaz ile karşı karşıya olduğu gözlenmektedir. Kent konseyleri kendi görevlerini icra ederken kamusal karar alma sürecine vatandaşları dâhil etmeye odaklanılması temel esas olarak kabul edilmektedir. Vatandaşların katılımı gündemin belirlenme aşamasından itibaren sağlanabilmeli ve ortaya konulan politikanın değerlendirilip tekrardan formüle edileceği aşamaya kadar olan süreci kapsamalıdır. Kent konseyleri kentte yaşayanların kendileriyle alakalı sorunlara çözüm üretebilme mekanizmaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat kuruluşundan bu yana geçirdiği sürece baktığımızda merkezi yönetimce dikey hiyerarşik bir örgütlenme şeklini aldıkları konusunda zihinlerde yer etmeye başlamıştır. Ayrıca Kent konseylerine ilişkin yürürlükteki mevzuatın kent konseylerini yeni bir tür “gölge belediye” meclisi şeklinde yapılandırmış olması kent konseylerinin gerçek işleyişini ve içlerindeki aktörlerin davranış biçimlerini katılımcı bir pratikten çok, temsili bir pratiğe yaklaştırmaktadır.(Şahin, 2015:93-94).

Kent konseylerinin sorumlulukları arasında katılımcılığın tesisi önem arz etmektedir. Yerel demokrasinin içselleştirilmesinde katılımcılığın işlevsel özelliği fazladır. Ancak kent konseyini oluşturan katılımcıların görüşleri, istekleri ve önerileri yereldeki karar alma mekanizması olan belediyelerce dikkate alınmadığı yönünde tespitler mevcuttur. Belediyelerin kent konseylerince sunulan önerilerin yeterli düzeyde dikkate alınmamış olması demokratikleşme ve katılımcılık konusundaki güvenlerinin sarsılmasına sebep olmaktadır (Emrealp, 2005:68). Benzer şekilde yerel yönetimlerdeki

seçilmişlerle hareket etmeyi düşünen katılımcılar arasında anlaşmazlıklar ve uyuşmazlıklar yaşanabilmektedir. Bu durum sonucunda toplumda siyasi bir ayrışma söz konusu olabilirken aynı zamanda bireylerin ortak toplumsal sorunlar karşısında yeknesak bir reaksiyon geliştirmelerine engel olmaktadır. Diğer yandan Demirci (2010:30)'nin aktarımına göre yönetime katılıp karar alma sürecine dâhil olan bireylerin bu davranışlarından ötürü sorumluluklarının bulunmayışı, bu kararların uygulanması ve sonuçlarından sadece resmi kurumların muhatap kabul edilmesi başka bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Konsey içerisinde bulunan sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri başta olmak üzere katılımcıların konular hakkında ne denli bilgiye sahip oldukları tartışması sorunun başka bir boyutudur. Katılımcılar ortak bir paydada anlaşarak önerilerini belediyelere sunduklarında bu fikirlerin sonucundan doğacak olan sorumluluk sadece belediyelere bırakılmaktadır. Bu durum kent konseylerinin sunduğu fikirlerin belediyelerce sadece tavsiye niteliğinde görülmesi sorununu doğurmaktadır (Emrealp, 2005:68-69). 6360 Sayılı yasa çerçevesinde büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasında kent konseylerinin oluşumu ve faaliyetlerinin yürütülmesinde bazı açmazlar da söz konusudur. Bunun en önemli sebebi ise büyükşehir belediyesi olan yerlerde kent konseylerinin nasıl oluşacağını ilgili mevzuatta ayrıca tanımlanmamış olmasıdır (Soygüzel, 2017:46-47).

Kent Konseylerinin mali özerkliği olmaması bir diğer temel açmaz olarak gösterilebilir. Mali açıdan belediyeye bağımlı olması belediye üzerinde baskı kurmasına izin vermemekte, onu belediyenin güdümünde işleyen bir birimden öteye götürememektedir. Konsey ilk toplantısının doğal üye olarak belediye başkanının başkanlığında gerçekleşmesi yine kent konseyinin belediyeye bağlı şekilde çalıştığını gösteren emarelerden biridir. Böylelikle kent konseyleri demokrasinin sadece biçimsel olarak işleyen birimler olmaktan öteye geçmediği anlaşılmaktadır (Zeren, 2017). Konseylere ilişkin mali kısıtların önüne geçebilmek için Ulusoy ve Tekdere (2015:188-189); bağımsız bütçenin belediye bütçesinin sabit bir oranı olarak tahsis edilmesi, toplam ya da belediye sınırları içinde toplanan vergi gelirlerinden bir pay aktarılması, yerel seviyede uygulanan harçlarda, hizmet faturalarında ve aboneliklerde belirli bir payın

aktarılması, proje merkezli gelirlerin sağlanması, hibe ve fon programlarından yararlanmaların önünün açılması şeklinde önerilerde bulunmaktadır.

Şüphesiz kent konseylerinin idari ve mali açıdan özerk hale gelmesiyle bazı sorunların ortaya çıkmasına engel olunabilir. Böylece kent konseyleri kendi bütçeleriyle ilgilendikleri sorunlara çözüm getirebilecekken diğer taraftan verecek oldukları kararlardan dolayı cezai yaptırım sorumlulukları olması gerekecektir. Konseyin kararları bağlayıcı olduğu anda bunlardan sorumlu tutulma imkânı doğacaktır. Bu sebeple kent konseyleri yeni yetkilerle donatılıp kaynak sağlandığında etkinliğinin artacağı ileri sürülebilir (Karanuh, 2018:65). Benzer şekilde kent konseyleri ile ilgili karşılaşılan sorunları Erkul ve diğerleri (2013: 101-102): kendilerine ait özerk bir bütçelerinin olmayışı sebebiyle kaynak sağlama işlevini belediyelerin yerine getirmesi, katılımcılıkla alakalı noksanlıklar, belediyelerin bir devamıymış gibi görülmesi sebebiyle kurumsal kimlik edinmemeleri ve belediyenin bir alt birimiymiş gibi algılanmaları, aldıkları kararların belediye meclislerinde tavsiye niteliği taşıması, belediyelerin kent konseylerinden yeterli düzeyde yarar sağlayamamaları, çok aktörlü bir yapının içselleştirilememesinden dolayı yönetim anlayışının yansıtılamaması, aynı kentte yaşayanlar arasında hemşehrilik bilincinin gelişmemiş ve yerleşmemiş olması şeklinde belirtmektedir. Kent konseylerinin yeniden yapılandırılmasında dikkate alınması gereken hususlar ise (Çukurçayır vd., 2012): açık yönetim anlayışının benimsenmesi, sosyal medya gibi internet ve web teknolojilerinden faydalanılması, yoğun gündemleri olan kamu görevlileri konsey başkanı görevinde yer almaması, sivil toplum temsilcilerine daha fazla katılım imkânının sunulması, demokratik bir danışma mekanizması ve sivil toplum birlikteliğinin benimsenmesi, yürütme kurulunun geliştirilmesi, toplantılar ile katılımcıların bilgilendirilmesi, konsey katılımında engelliler, gençler, kadınlar, yaşlılar ve yoksullar gibi dezavantajlı gruplara yönelik pozitif ayrımcılık ilkesinin takip edilmesi, yerel medya olanaklarından daha fazla faydalanılması şeklinde ifade edilmektedir. Benzer şekilde Uslu ve Yılmaz (2018:142) konseylerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak “mahalle temelinde çözümlene” önerisinde bulunarak vatandaşların yerel program ve bütçe sürecine katılımı sayesinde temel talep ve ihtiyaçların karar alıcılara ulaştırılabileceğini belirtmektedir. Ayrıca konsey yapılanma ve uygulamaları süresince yaş ve cinsiyet gibi temel demografik göstergelerde eşitliğin

gözetilmesi, yürütme kurullarında üniversite temsilci sayısının artırılması, konsey ve kentli hakları konusunda bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarına önem verilmesi gibi hususlar konseylerin yapılandırma ve yasal düzenlemelerde dikkate alınması gereken temel öneriler arasında gösterilebilir (bkz. Şahyar Akdemir, 2020: 164). Konseylerin yapı ve işleyişine ilişkin olarak karşılaşılan sorunların giderilmesi, daha demokratik yapıya kavuşturulması için gerekli mevzuat başta olmak üzere hareket alanı, bütçe ve katılım gibi konularda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Bozkurt,2014: 238).

6. SONUÇ

21. yüzyıl modern kentlerinde karşılaşılan iktisadi, siyasi, toplumsal ve ekolojik sorunların çözümü noktasında yerel demokrasi ve katılımcılığın önemi her geçen gün artış göstermektedir. Geçmişten günümüze küresel bir norm ve değer olarak kabul gören yerel demokrasinin etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi her şeyden önce birey ve toplumlar ile daha fazla etkileşim içerisinde olan yerel yönetimler tarafından bu anlayışının daha fazla içselleştirilmesine bağlıdır. Nitekim Batı liberal ülkeler başta olmak üzere çok sayıda ülkede yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları ciddi oranda artış göstermiştir. Yerel demokratik girişimlerin yanı sıra hesap verilebilirlik, şeffaflık, katılımcılık gibi yönetsel ve politik ilkeler kentsel yönetimde söz sahibi olan aktörler için vazgeçilmez unsurları arasındadır. Son dönemlerde tecrübe edilen gelişimler yerel yönetim anlayışını, tavandan tabana doğru işleyen karar alma mekanizmaları yerine aşağıdan yukarıya doğru işleyen bir politik ve yönetsel anlayışın ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler ile birlikte yerel yönetim anlayışının gelişmesi, kent konseylerinin ortaya çıkmasına entelektüel bir zemin hazırlamıştır. Kent yönetiminde yeni bir dönem olarak nitelendirilen bu süreç, vatandaşın yaşadığı mekân ile alakalı kararlarda fikir beyan edebilmesi ve etkin bir katılım sağlayabilmesi adına kent konseylerine önemli vizyon yüklenmiştir. Ancak kent konseyleri, Yerel Gündem 21 uygulamalarında olduğu gibi yönetsel bir retorikten öteye geçememektedir. Birçok ülkeye benzer şekilde Türkiye’de kent konseyleri niteliksel ve niceliksel olarak artış göstermesine rağmen, kent yönetiminde arzu edilen işlevselliği

sağlayamamaktadır. Bu sonuç ile karşılaşmanın temel sebepleri arasında ise yapılan değerlendirmelerde yönetsel, siyasi, iktisadi ve finansal, beşeri ve teknik kapasiteye ilişkin açmazlar gösterilmektedir. Teorikte kent konseylerin gerekliliğine ilişkin ilkelerden özellikle katılımcılık ve yerel demokrasi anlayışının tüm paydaşlar tarafından yeterli düzeyde benimsenmemiş olması uygulamadaki temel açmazlarında temel sebebi olduğu anlaşılmaktadır. Zira şeffaflık, hesap verilebilirlik, yerindelik gibi diğer ilkelerin ön aşamasını da bu değerlendirmeye dayandırmak mümkündür.

Nitekim Türkiye’deki kent konseyleri ile ilgili yapılan çalışmaların çoğu konseylerinin oluşturulma amacı olarak katılımcılığın sağlanması, yerel demokrasinin güçlendirilmesi, ortak akıl ile yönetme, karar almada etkin olma şeklinde belirtilmektedir. Ancak yerel yönetim ilkeleri arasında değerlendirilen hesap verilebilirlik, şeffaflık, yerindelik, yerelleşme gibi temel ilkeler kent konseylerin işlevselliği ile ilgili yapılan tartışmalarda göz ardı edildiği ya da yeterli ilgi verilmediği anlaşılmaktadır. Kent konseyleri teorik değerlendirmeler yanı sıra uygulamalara ilişkin yapılan çalışmalara istinaden belediyelerin bir uzantısı ve onun güdümünde çalışan birimler olarak nitelendirilmektedir. Kent konseylerinin daha fazla işlevsel olması için personel rejimi, mali kısıtlara ilişkin öneriler, konsey organ ve üyelerinin seçiminde bilimsel ve rasyonel kriterlerden faydalanılması başta olmak üzere yasal ve kurumsal değişikliklere ihtiyaç olduğu ortadadır. Bu açıdan kent konseylerine daha fazla idari ve mali özerkliğin sunulması yanı sıra yerel kalkınma anlayışı çerçevesinde de ele alınmasının önemli kazanımları olacaktır. Her şeyden önce gerekli değişikliklerin başlatılmasında bu oluşumların ortaya çıkışında etkili olan temel ilkeler dikkate alınması gerekmektedir. Zira hali hazırda kent konseylerinin yapısı ve işleyişinde amaçlanan ilkelerin çok az bir kısmının yansıtıldığı, “mış casına” bir tutumun olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan kent konseylerinin oluşum amaçlarından biri olan katılımcılık sayesinde ortak akıl kullanarak karşılaşılan kentsel sorunlara çözüm üretebilme yetkinliği arttığı bilinmektedir. Konseyler aracılığı ile yönetsel eğitime tabi tutulan kent yöneticileri ortak hareket etme, amaç ve hedefleri bütünleştirebilme kapasitesine kavuşmaktadır. Benzer şekilde katılımcılık açısından önemli işlevler üstelenen kent konseyleri ile ilgili olarak yeni bir yol haritasının çizilmesinin ve uygun plan ve stratejiler çerçevesinde ortak hareket

edebilme sürecine tüm aktörleri ve yerel halkı dâhil edebilmesi gerekmektedir. Bu konuda bilinçlendirme, farkındalık çalışmaları ve danışmanlık hizmetleri önem arz etmektedir. Nitekim kent konseylerinin çalışma şekilleri, misyonu, vizyonu ve politik karar verme sürecinde sağlayacağı katkılar konusunda tüm paydaşların bilgilendirilmesi için geleneksel ve yeni iletişim araçlarından faydalanılması önem arz etmektedir. Birçok belediyede mevcut durumda kent konseyinin olmayışının en önemli sebepleri arasında bu durumdan haberdar olmama ve ihtiyaç duyulmama gibi tespitlerin önüne geçilmesi gerekmektedir. Son olarak kent konseylerine ilişkin değişikliklere kısa vadede yapılması planlanan yerel yönetim reformları içerisinde yer verilerek, yasal ve kurumsal değişimlerin ivedilikle gerçekleşmelidir. Aksi durumda konseylerin işlevselliği sorgulanmaya devam edecek, katılımcılık ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi misyonundan uzak, belediyelerin güdümünde işleyen birimler olarak kalmaya ya da rafa kaldırılan projeler arasında yerlerini almaya mahkûm olacaklardır.

Etik Standart ile Çıkar Çatışması

Bu çalışma kullanılan yöntem gereği Etik Kurul Raporu gerektirmemektedir. Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmektedir. Bu çalışma birinci yazar tarafından hazırlanan ve ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen “Yerel Yönetişim ve Katılım: Türkiye’de kent Konseyi Örnekleri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı bitirme projesinden türetilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abubakar, Y. W. (2021). İyi yönetimde sivil toplum kuruluşlarının rolü: Nijerya ve Tunus Karşılaştırması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Akpınar, M. (2011). Gün ışığında yönetim açısından Türk kamu yönetiminde açıklık ve şeffaflık sorunu, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16 (2), 235-261.
- Aktaş, S. (2020). Hukuk devleti idealine felsefi bir bakış. Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, (1), 1-32.
- Akyol, M. (2017). Yerel yönetimlerde yönetişimin eklenmesi: yerel yönetim, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans tezi).
- Altınkök, D. S. (2016). Müzakereci demokrasi ve uygulama yöntemi olarak “vatandaş jürileri” yaklaşımı. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 0 (6), 1-39.
- Arslan, Ş. (2017). Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri: Adana Örneği, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı (yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Ataay, F. (2006). Türkiye’de yönetim ve “sivil toplum” tartışmaları üzerine bir değerlendirme. Memleket Siyaset Yönetim, 1(1), 121-140.
- Atak, K. (2017). Bir yerel yönetim aracı olarak kent konseyleri: Adıyaman Kent Konseyi örneği, Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (1992). Resmi Gazete (21364, 5 Ekim 1992).
- Aygen, M. (2014). Kent konseylerinin kent yönetimine katkıları üzerine bir inceleme: Elazığ örneği. The Journal of Academic Social Science Studies, 29(1), 217-236.
- Bayar, F. (2008). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 32, 25-34.
- Bekkers, V., Dijkstra, G., Adwords, A. ve Fenger, M. (2016). Governance and the democratic deficit: assessing the democratic legitimacy of governance practices. Ashgate Publishing Limited.
- Belediye Kanunu (2005). T.C. Resmi Gazete Tarih ve Sayısı: 13/7/2005, 25874.
- Bozkurt, Y. (2014). Yerel demokrasi aracı olarak Türkiye’de kent konseyleri: yapı, işleyiş ve sorunlar, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (40).
- Bozkuş, B. (2009). Türk kamu yönetiminde yönetim tartışmaları ve yönetişimin kamu yönetiminde uygulanabilirliği, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Ceren, A. (2022). Afet Yönetişimi, içinde Baştan Son Yönetişim, Edt. M. Akif Özer. Gazi Kitabevi, Ankara.

Commission of the European Communities (2001). European Governance. A white paper. Brussels. Belgium.

Çelik, V. Çelik, F. Usta, S. (2008). Yerel demokrasi ve yerel özerklik ilişkisi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 85-102.

Çoban, A. (2015). Yerel yönetim kent ve ekoloji, İmge Kitabevi, Ankara.

Çukurçayır, M. A. (2012). Siyasal katılma ve yerel demokrasi. Çizgi Kitabevi. 4. Baskı. Demir, K. A., ve Yavaş, H. (2015). Kent konseyleri ile yerinden yönetilen katılımcı kent yönetimleri: yerel yönetim kapsamında bir değerlendirme. Global Journal of Economics and Business Studies, 4(7), 49-62.

Demirci, M. (2010). Katılımcı demokrasi açısından kent konseyleri: eleştirel bir değerlendirme. Çağdaş Yerel Yönetimler, 19(1). 21-46.

Demirci, M. (2013). Yönetişim, otorite ve meşruiyet. Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları, 1-62.

Devlet Planlama Teşkilatı-DPT (2007). Dokuzuncu Kalkınma Planı, Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.

Dilaveroğlu, Arzu, (2020), Yönetişim ilkeleri ve yerel yönetimler mevzuatına yansımalar, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2). 45-63.

Dinçer, Ö. ve Yılmaz, C. (2003). Değişimin yönetimi için yönetimde değişim. Ankara: T.C. Başbakanlık.

Duman, G. (2020), Küreselleşme ve yerelleşme birbirine karşıt mı?, Gencil U- Gök M.,(Edt.), Yerel yönetimler üzerine maliye ve siyaset yazıları içinde (3. Bölüm), Ekin Basım Yayın.

Emrealp, S. (2005). Yerel gündem 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler el kitabı. Iula-Emme Yayını, 2-6.

Erkul, H., Baykal, T., ve Kara, H. (2013). Kent konseylerinin sorunları üzerine bir inceleme: Çanakkale kent konseyi örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(22), 85-105.

Eryılmaz, B. (2018). Kamu yönetimi, düşünceler, yapılar, fonksiyonlar, politikalar. Umuttepe Yayınları. 11. Baskı.

Fidan, Y. (2011). Yönetimden yönetişime: kavramsal bir bakış. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1).

Göymen, K. (2010). Türkiye’de yerel yönetişim ve yerel kalkınma. Boyut Yayın Grubu. İstanbul.

Graham, J., Amos, B., ve Plumtre, T. W. (2003). Governance principles for protected areas in the 21st century (pp. 1-2). Ottawa, ON, Canada: Institute on Governance, Governance Principles for Protected Areas. Ontario, Canada.

Gündoğan, E. (2013). Yönetişim: kavram, kuram ve boyutlar, Yönetişim edt. M. Akif Çukurçayır ve H. Tuğba Eroğlu, Çizgi Kitabevi, Konya.

Güneş, M., ve Beyazıt, E. (2012). Yerel gündem 21'den kent konseylerine. Detay Yayıncılık.

Gürses, A. F. (2015). Yerel demokrasi ve siyasal katılım: kent konseyleri üzerine ampirik bir araştırma. Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, Volume: 11 Special Issue: 2 , 49-68.

Güzelsarı, S. (2003), Neo-liberal politikalar ve yönetim modeli, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 36, Sayı: 2, 17-34.

Kalfa, C., ve Ataay, F. (2008). Yönetişim: devlet toplum ilişkilerinde yeni bir aşama. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(3), 229-240.

Karanuh, Z. D. (2018). Yerel yönetimlerde katılım ve kent konseyleri, Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı / Yerel Yönetimler Bilim Dalı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Karasu, M. A., Çelik, L. ve C., Altıparmak (2020), 101 Soruda Kent Konseyi, Seçkin Kitabevi, Ankara.

Kayıkcı, S. (2014). Türkiye'de yönetimden yönetişime geçiş: Yüksek Çevre Kurulu örneği. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 105-114.

Keleş, R., ve Mengi, A. (2017). Avrupa Birliği'nin Bölge Politikaları. Cem Yayınevi. Kent Konseyi Yönetmeliği (2019), T.C. Resmi Gazete Tarih ve Sayısı (23/5/2019, 30782).

Kent Konseyler Birliği (2021). II. Kent Konseyleri Sempozyumu, <http://kentkonseylerisempozyumu.com/sayfa/sempozyum-hakkinda.html>. (E.T. 02.07.2022).

Kocaoğlu, M. (2015). Yerel yönetimlerde katılım ve kültür: katılımcı yerel yönetim anlayışının kültürel temelleri. Çizgi Kitabevi.

Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve yerelleşme çağında yerel demokrasi ve kentsel yaşam, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (10), 133-142.

Küçük, A. (2017). Hukukun hâkim kılınmasının bir gereği olarak idari şeffaflık ve bilgi edinme hürriyeti. Liberal Düşünce Dergisi, (86), 69-95.

Küçükşen, M. ve Yaman, M. (2018). Yerel demokrasinin gelişimi sürecinde kent konseylerinin rolü ve işlevselliği: Bursa ve Yalova kent konseyi örneği. İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1 (1) , 64-85.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2014). Yönetişim ve Katılım Rehberi, Stratejik Yerel Yönetişim Projesi, İçişleri Bakanlığı, Ankara https://www.tepav.org.tr/upload/files/1408538775-7.Yonetisim_ve_Katilim.pdf adresinden 17.06.2021 tarihinde edinilmiştir.

Memiş, L. (2019). Katılımcı belediye yönetimi: Görele (Giresun) halk meclisi örneği. Akdeniz İİBF Dergisi, 19(1) 157-203.

Nalcı Arıbaş, N. (2012). 2000 sonrası Türkiye'de yerel yönetim yasalarının" Yerel yönetişim" kavramı üzerinden değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi), İnönü

Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir.

Organisation for Economic Co-operation and Development; OECD (2005). Public Sector Modernisation: Open Government. Policy Briefs, https://sarpn.org/documents/d0002380/Public_sector_OECD_Feb2005.pdf. (E.T. 24.06.2022).

Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında yerel katılım, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9(18), 311-326.

Özçelik, T. G. (2021). Yerel demokraside temsil ve katılım. International Journal of Social Inquiry, 14 (2) , 715-739.

Özer, M. A. (2006). Yönetişim üzerine notlar. Sayıştay Dergisi, 63(1), 59-89.

Özmehmet, E. (2008). Dünyada ve türkiye sürdürülebilir kalkınma yaklaşımları. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 3(12), 1853-1876.

Pektaş, E. K. ve Akın, F. (2010). Avrupa Kentsel Şartları perspektifinde bir kentli hakkı olarak "katılım hakkı" ve Türkiye, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(2), 23-49.

Sezer Ö., ve Vural, T. (2010). Kamu hizmetlerinin sunumunda devletin değişen rolü ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında yetki ve görev paylaşımı, Maliye Dergisi, Sayı:159.

Sivrekli Demircan, E. (2007). Yeni ekonomik düzende küreselleşme yerelleşme bağlamında belediyelerde yeni mali yönetim anlayışı. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (29).

Soygüzel, H. (2017). Türkiye'nin kent konseyi deneyimi üzerine bir değerlendirme, ŞehirveToplum dergisi, Sayı:8.

Şahin, S. Z. (2017). Yeni iktidar karşısında katılım açmazları ve fırsatları. Şehir ve Toplum, 8, 21-28.

Şahsuvaroğlu, T. ve Eksi, H. (2013). Odak grup görüşmeleri ve sosyal temsiller kuramı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 28 (28) , 127-139.

Şahyar Akdemir, D. (2020). Kentli hakları ve kent konseyleri. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (40) , 149-167.

Kent Konseyleri Birliği (2020). Türkiye Kent Konseyleri Birliği Derneği Tüzüğü, <http://www.kentkonseyleribirliigi.org.tr/sayfa/tuzuk.html> 18.06.2022 tarihinde edinilmiştir.

Ulusoy, A. ve Tekdere, M. (2015). Kent konseylerinin mali kısıtları. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (2) , 175-190.

Uslu, İ. A., ve Yılmaz, H. H. (2018). Yerel Yönetimlerde Katılımcılık: Kent Konseylerinin Rolü ve Bir Yapılandırma Önerisi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 27, Sayı 1, Ocak 2018, s. 113-145.

Van Kersbergen, K., ve Van Waarden, F. (2004). Governance'as a bridge between disciplines: Cross-disciplinary inspiration regarding shifts in governance and problems of governability, accountability and legitimacy. *European Journal of Political Research*, 43:143-171.

Yaman, M., ve Küçükşen, M. (2018). Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55. Sayı. Yıldırım, A. (2014). Yerellik ilkesi ve Türkiye'de uygulanabilirliği üzerine bir değerlendirme, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, (5), 130-140.

Yıldırım, K. (2022). Ulusal ve yerel e-devlet gelişimi arasındaki nedensellik durumu ve temel belirleyicileri, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, C:13 S:1 YIL: 2022.

Zengin, O. (2009). Günümüz kamu yönetiminde ön plana çıkan yaklaşımlar. *Kamu Yönetimi: Yapı İşleyiş Reform*, Edt. Barış Övgün, Ankara Üniversitesi Yayınları.

Zeren, H. E. (2013). Yönetişim ekseninde Türkiye'de sivil toplum kuruluşları. F.N. Genç içinde, *Yönetişim* (ss.143-167), Konya, Çizgi Kitabevi.

Zeren, H. E. (2017). Kent konseyleri, dünyadaki görünümü ve Türkiye analizi. Bursa: Ekin.